

VAN BOTERBERG TOT SUPERHEFFING**1972**

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg

1) Productie / consumptie / export

1972									
1972-01-06	ZZNB	Achtergronden van onze zuivelproductie – Zuivelbeleid – I							
1972-01-07	ZZNB	Achtergronden van onze zuivelproductie – Zuivelbeleid – II							
1972-01-12	LC	PZ. v. Dam: ‘Zuivel heeft goed jaar achter de rug’							
1972-01-27	NvhN	Boterberg dreigt weer in EEG							
1972-05-30	LC	EEG-Commissie wil boter wegwerken							
1972-07-25	PZC	Kaasmakers beperken productie tot 6000 ton / week.							
1972-07-28	NvhN	De boterberg blijft groeien							
1972-08-24	LC	Boterberg in EEG naar 300.000 ton							
1972-09-20	LC	Botervoorraad in EEG nu ruim 171.000 ton							
1972-09-21	LD	Belgische boeren: Veestapel uitbreiden ondanks boterberg							

1972

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1972-01-06

Achtergronden van onze zuivelproductie

Het melk- en zuivelbeleid (I)

Wanneer onze veehouders zeggen, dat zij te schriel worden bejegend is dat ten dele wel juist. De melkprijs volgt de stijging der produktiekosten niet op de voet. Vandaar dat er duizenden veehouderijbedrijven zijn die het in 1971 slecht hadden en die met zorg 1972 ingaan. Daar staan dan twee waarheden tegenover.

De eerste is, dat er veel verschil in produktiekosten en doelmatigheid is tussen de bedrijven. De tweede is, dat tal van grasbedrijven erin zijn geslaagd de stijging van de kosten meer dan goed te maken door verbeterde produktie. Het L.E.I. geeft in zijn publicaties meermalen goede voorbeelden van beide waarheden.

Van melk en zuivel is geen tekort

Van veehouderszijde wordt in de laatste maanden herhaaldelijk aangevoerd, dat er in de E.E.G. een schaarste aan melk en zuivel zou bestaan en dat men daarom, de produktie dient aan te moedigen door een betere prijsstelling. Dit argument is per se onjuist. Wat melk en zuivel betreft is de E.E.G. zelfvoorzienend en er is zelfs een kleine uitvoeroverschot. Nauwkeurig is dit niet te berekenen aangezien er nogal wat melk op de hoevee blijft, hier en daar, en doordat er een veelheid van produkten is. Tevens wordt van zekere zijde herhaaldelijk aangevoerd, dat de beruchte boterberg in 1971 is weggesmolten als sneeuw voor de zon en dat wij thans zelfs een tekort daarvan zouden hebben. Het is goed, even na te gaan in hoeverre dit klopt.

Hierbij moeten wij ervan uitgaan, dat melk tot een massa produkten kan worden verwerkt (koffiemelk, condens, room, vla, pap, yoghurt, drinkmelk enz.), maar dat kaas en boter hoofdprodukten zijn. Bij de kaasfabricage blijft alleen, wei over, die zonder meer geen produkt voor menselijke voeding is. Boter bereidt men hoofdzakelijk van room, zodat er taptemelk overblijft die hoofdzakelijk gebruikt wordt voor de bereiding van magere-melkpoeder, de bekende grondstof voor de kalvermelk. Zou er dus een tekort aan boter zijn, dard moest er tevens een tekort aan poeder zijn. Aan beide is echter geen reëel tekort. Om dit te begrijpen moet men weten, wat er in 1970 gebeurd is. Pas dan wordt de situatie van 1971 en 1972 duidelijk. In 1971 is nl. opnieuw enige voorraad van boter gevormd. Die voorraden zijn niet groot. Maar bij het huidige produktie en afzetapparaat zullen ze onherroepelijk aangroeien, tenzij we miljoenen besteden aan het opruimen ervan.

Waar bleef de boterberg

Van 1965 tot 1969 bedroeg onze boteruitvoer zo'n 50 miljoen kg. per jaar, maar in 1970 vloog hij plotseling omhoog tot 143 miljoen kg. Daarbij steeg de uitvoer naar de E. E.G. zelfs tot het negenvoud: van 7 naar 63 miljoen kg. en die naar derde landen steeg van 43 tot 80 miljoen kg. (dus in pct. weinig maar in kg. zeer veel). Tegelijk daalde het verbruik van verse boter van 36 naar 16 miljoen, kg. (waarbij echter het verbruik van goedkope boter steeg, nl. van 5 naar 19 miljoen kg.). Die goedkope boter bestond uit: bejaardenboter, soldatenboter, bakkerij boter enz. maar tevens uit koelhuisboter die *niet* tot een van deze werd verwerkt. Van 1965 tot 1969 kwam er jaarlijks maar 6 miljoen kg. koelhuisboter beschikbaar, maar in 1970 was dat 30 miljoen kg.! U ziet dus, welk een grote opruiming van boter er toen gehouden is.

Die koelhuisboter ontlokte drs. Schelhaas van, de *F.N.Z.* de verzuchting, dat de afzet daarvan zonde van het geld was. Hij bedoelde: nu gaan de mensen koelhuisboter eten i.p.v. verse boter (en hij levert juist verse boter). Een andere verzuchting was die van de heer Van Dam, voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel*: „Het E.E.G.-stelsel ter ondersteuning van de melk-prijs leidt er automatisch toe dat bij een produktie die de vraag overtreft, het melkoverschot zich kenbaar maakt in ter interventie aangeboden weggeefboter en -magere melkpoeder”.

Het is goed deze waarheid nog eens onder ogen te zien, nu de verbittering over de te laag gestelde melkprijs zo aangewakkerd wordt door eenzijdige kostprijspublicaties. De kwestie is duidelijk: ware er geen overschot dan was er ook geen interventiepoeder en boter. Beide zijn er en beide zullen weer groeien. En dat kost veel geld.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1972-01-07

Achtergronden van onze zuivelproduktie

Het melk- en zuivelbeleid (Slot).

Wat het opruimen van de botervoorraden kostte is niet precies uit te rekenen. Er is nl. geen Nederlandse of E.E.G.-kostprijs van boter bekend. Deze varieert van streek tot streek en van fabriek tot fabriek. Daarom gaat men uit van de producentenprijs, dus van wat de boer krijgt voor zijn melkvet. Maar juist die prijs steeg in 1970 met 17 pct. en wel van *f*5,55 tot *f*6,16 dank zij de opruiming.

Wij nemen de laatste aan. Dan blijkt dat slechts 45 pct. van de gegeten en uitgevoerde boter een prijs opracht die 85 à 90 pct. van de producentenprijs bedroeg en dat 55 pct. (dus meer dan de helft) wegging voor 45 pct. van die prijs. De uitvoer is nog nader te bezien.

Bij export maakt men verschil tussen boter (tot 84 pct. vet) en uitgesmolten boter (meer dan 84 pct. vet). Aan echte boter voerden wij in 1970 100 miljoen kg. uit voor *f*4,16 d.i. tweederde van de producentenprijs. Aan uitgesmolten, boter exporteerden wij 40 miljoen kg. voor *f*1,94 d.i. slechts één derde van de producentenprijs.

Wij kunnen nog lang doorgaan met statistische citaten. Het is duidelijk, dat het afgraven van de boterberg een peperdure aangelegenheid is geweest en dat er geen enkele reden voor de Zuivelorganisaties is om met veel fanfare den volke kond te doen dat het nu wel snor zit. Slechts één citaat om aan te tonen hoe erg het geweest is. Uit gegevens van het Produktschap blijkt, dat de Nederlandse boteruitvoer naar derde landen in 1970 plotsklaps verdubbelde (40 miljoen kg.). De prijs daalde daarbij slechts van *f*2,14 tot *f*1,94 per kg. f.o.b. maar, aldus het verslag, het kón al niet veel slechter meer ...

In 1972 zullen de voorraden boter en poeder opnieuw toenemen als de overheid geen kunstmatige afzet in het leven roept. Allerlei factoren wijzen daar op: de zeer geringe boterkonsumptie, de gestegen melkproduktie per koe, het grotere aantal melkkoeien, de geringere lust tot ruilverkavelen (waarbij grasland altijd beter te exploiteren is dan bouwland. nl. als het slecht gelegen is), de malaise in de akkerbouw en het keiharde feit dat de huidige melkprijs voor goed gelegen en goed geleide veehouderijbedrijven van voldoende omvang uitstekend is.

De melkproductie zal dus stijgen. Daaraan is niets te doen als men geen volledig landbouwbeleid wenst. Ook de minder gunstig gelegen veehouderijbedrijven zullen, trachten meer melk aan de weg te zetten. Dit zal de regering, dat is de gemeenschap, veel geld gaan kosten. Dat is niet zo erg, want het is het geld dat men uitgespaard heeft op de sanering van de melkveehouderij. Het is echter geld dat dan veel meer zal opvallen. De kritiek op de boer zal erdoor toenemen. Daar is niets aan te doen behalve een goede voorlichting en gebruik van de juiste argumenten. Waarborgen dat de boterbergen niet opnieuw aangroeien tot miljoenenverslindende gedrochten zijn intussen wel gewenst.

W. Boshuis.

Leeuwarder Courant 1972-01-12

PZ. v. Dam: ‘Zuivel heeft goed jaar achter de rug’

DEN HAAG - Het afgelopen jaar was voor de zuivel goed, aldus ir. B van Dam, voorzitter van het *produktschap voor zuivel* woensdag in zijn nieuwjaarsrede. De gunstiger situatie op de zuivelmarkt is o.a. ontstaan door een kleine vermindering van de Europese melkproductie in de laatste jaren en ook door EEG-maatregelen ter vermindering van de melkveestapel.

De betere situatie op de zuivelmarkt blijkt ook uit andere gegevens. Zo was het totaal aan restituties dat in 1970 in Nederland moest worden uitgekeerd om export naar niet EEG-landen mogelijk te maken *f* 130 miljoen lager dan in 1970 toen *f* 620 miljoen werd betaald. De waarde van de uitvoer naar derde landen steeg, hoewel deze export kwantitatief daalde in vergelijking met 1970.

Over het restitutiebeleid van de EEG-Commissie hoeft Nederland niet ontevreden te zijn, aldus ir. Van Dam. Langzamerhand werkt het effect van de verlagingen voor de diverse producten door. Ook valt de betere situatie af te leiden uit de mate waarin gebruik werd gemaakt van de interventiemogelijkheden. In 1970 werd 35.000 ton surplusboter ingeleverd, in 1971 slechts 300 ton. Politiek begrijpelijk, maar zakelijk onverklaarbaar is volgens de produkt-schapvoorzitter dat de EEG tot dusver de subsidie voor verwerking van magere melkpoeder tot kalvermelk niet heeft verlaagd.

De vraagzijde biedt voor de zuivel in de EEG niet veel gunstige vooruitzichten. Eventuele hoopvolle verwachtingen moeten vooral gebaseerd zijn op het in toom houden der melkproductie. Voor Nederland is er één gunstig verschijnsel, omdat het kaasverbruik nog steeds stijgt ondanks de behoorlijke prijstoeneming. Onze kaassoorten Profiteerden daarvan meer dan evenredig.

Boterberg dreigt weer in EEG

(Van onze correspondent in Brussel)

Er dreigt opnieuw een boterberg te ontstaan in de EEG, doordat de wereldmarktprijs aanmerkelijk is gedaald onder de interventieprijs van de gemeenschappelijke markt. Met ingang van morgen wordt dan ook een restitutie ingevoerd op zogenaamde „bulkboter” van 146 gulden per honderd kilo.

In april 1971 was de exportrestitutie, die gelijk staat aan het verschil tussenn de EEG-interventieprijs en de wereldmarktprijs opgeheven, toen de zogenaamde boterberg - die ooit tot 400.000 ton reikte - eindelijk was weggewerkt. De voorraad, die toen in de pakhuizen lag, is inmiddels alweer tot 100.000 ton opgelopen. De EEG-boterprijs is bepaald op 657 gulden per honderd kilo - op de wereldmarkt wordt 511 gulden betaald.

Leeuwarder Courant. 1972-05-30

Fransen vrezten boterberg

EEG-Commissie wil boter wegwerken

BRUSSEL – Dreigt er in de Euromarkt weer een onverkoopbare boterberg? Cointat, de Franse minister van landbouw opgeschrikt door onrust onder de boeren van Bretagne, vreest van wel. De Commissie van de Euromarkt en Nederland zijn minder somber gestemd.

In de dinsdag begonnen zitting van de Ministerraad werd geconstateerd dat de uit de markt, genomen boter op het ogenblik 120.000 ton bedraagt (openbare opslag), waar nog 40.000 ton bij komen in particuliere opslag. Dat komt overeen met 1,5 maand consumptie.

De Ministerraad achtte bevordering van de afzet van boter wenselijk. Net als voorheen komt er een regeling om afgeprijsde boter ter beschikking van banketbakkerijen te stellen. In 1969 werd daardoor 40.000 ton boter weggewerkt, waarvan 10.000 ton in Nederland. De Commissie zal bovendien 18.000 ton boter reserveren voor voedselhulp en de mogelijkheden van een speciaal uitvoerprogramma naar derde landen nagaan.

De Ministerraad weigerde de Franse minister Cointat te volgen in zijn voorstel om restituties te bepalen voor de uitvoer van magere melkpoeder. Wel zullen de uitvoerheffingen worden afgeschaft die voorzien werden toen men in de Euromarkt schaarste m derhalve hogere prijzen vreesde.

Van 7 augustus – 7 oktober 600 ton per week

Kaasmakers beperken produktie

MEPPEL (ANP) -

Het grootste deel van de Nederlandse kaasmakerijen heeft besloten in de negen weken van 7 augustus tot en met 7 oktober de produktie zodanig te beperken, dat de landelijke kaasproduktie niet meer zal bedragen dan 6.000 ton per week. Dat is drie procent minder dan de produktie in hetzelfde tijdvak in 1971 en elf procent minder dan zonder beperking het geval zou zijn.

De overeenkomst tot produktiebeperking is tot stand gekomen na beraad binnen de twee jaar geleden opgerichte 'commissie produktiebeheersing kaas' en na overleg met niet in deze commissie vertegenwoordigde producenten. Zij is getekend door de volgende producenten: de *Frico* en de andere Friese zuivelcoöperaties, de Coöp Zuivelfabriek Assen, *Coberco* Gelderland-Overijssel, *Domo* (Beilen), *Nationale Coöperatieve Zuivelverkoopcentrale NCZ* (Amsterdam-Meppel), Coöp.Melkcentrale CMC (Den Haag) en Zuid-Nederlandse Melkindustrie.

Samen beheersen deze producenten ruim 80 procent van de Nederlandse kaasproduktie. Een neutrale instantie, waarvan de commissie produktiebeheersing de naam niet wilde noemen, zal bij deze bedrijven controle uitoefenen op de naleving der overeenkomst. Op overtreding staan sancties, welke dat zijn werd evenmin verteld.

Andere bedrijven doen op meer vrijwillige basis aan de produktiebeperking mee, zodat in totaal 85 tot 90 procent van de produktiecapaciteit erbij betrokken is. Vele bedrijven hadden trouwens de laatste weken hun produktie al vrijwillig beperkt. Daardoor was de landelijke produktie, in, juni en het begin van juli nog 6700 tot 6800 ton al gedaald tot 6200 ton I per week.

Een oorzaak van de overproduktie van kaas was de hoge melkproduktie in de maanden mei, juni en juli. De melkproederfabrieken namen niet het hele melkoverschot op, zodat een deel naar de kaasfabrieken ging. In augustus en september kan, blijkens de ervaring, een teruggang in de melkaanvoer worden verwacht. Daardoor komt in de poederfabrieken produktiecapaciteit vrij, waarmee men melk kan opvangen die anders naar de kaasfabriek zou zijn gegaan.

De 'commissie produktiebeheersing kaas' is van mening dat door de genomen maatregel de produktie en afzet van kaas weer in een juiste verhouding zullen worden gebracht, hetgeen voor het prijsniveau op korte en langere termijn van betekenis zal zijn. In de commissie zijn vertegenwoordigd *Frico*, *NVZ*, *Domo* en *Corberco*, zij heeft 'dwarsverbindingen' met andere producenten.

De boterberg blijft groeien

De Europese boterberg blijft stijgen. De opgeslagen voorraden bedragen op dit ogenblik 275.000 ton. Oorzaak: de veel te hoge melkproductie in Nederland, Frankrijk, België en West-Duitsland.

Vorig jaar op 1 augustus was er in de EEG 147.000 ton boter opgeslagen. Naast de hoge melkproductie stagneert ook de verkoop, omdat het eetpatroon veranderd is. In Duitsland bijvoorbeeld werd op het laatst van de jaren zestig 43.000 tot 44.000 ton boter maandelijks gebruikt: deze consumptie is gedaald tot 36.000 ton thans. De mensen denken meer aan hun gezondheid en eten minder vetstoffen.

Om tot grotere afzet te komen heeft de EEG een aantal maatregelen genomen. Zo zal binnenkort begonnen worden met boterverkoop aan Azië en het Midden-Oosten.

Leeuwarder Courant 1972-08-24

Hepkema: Discriminatie bij afzet

Boterberg in EEG naar 300.000 ton

RIJSWIJK - Op 8 augustus bedroeg de voorraad boter bij de interventiebureaus van de EEG-landen 178.700 ton. Bovendien was in koelhuizen 118.000 ton boter en room opgeslagen onder de vergoedingsregeling voor particuliere opslag. De totale botervoorraad bedroeg derhalve bijna 293.000 ton. De voorraad mager melkpoeder bij de interventiebureaus was 17.100 ton.

Nederland had op de genoemde datum een totale botervoorraad van 55.269 ton, waarvan 35.924 ton bij het interventiebureau (VIB). Melkpoeder was bij het interventiebureau niet aanwezig. Volgens het Franse persbureau AFP is de totale botervoorraad in Frankrijk meer dan 110.000 ton, terwijl ze in West-Duitsland ten minste even groot is.

Het *Produktschap* meldt voor de periode eind december 1971-begin augustus dit jaar voor Nederland een toeneming van de door veehouders aan de zuivelindustrie geleverde hoeveelheid melk met vijf procent. De boterproductie nam in die periode met 27 procent toe (van 83.200 ton een jaar eerder tot 105.732 ton nu), de productie van mager verstuivingspoeder, het grootste produkt in de melkpoedersector, met 23 procent. Frankrijk had in het eerste halfjaar 1972 produktiestijgingen van 10 procent voor melk, 16 procent voor boter en 7,5 procent voor melkpoeder.

De *Europese Commissie* heeft bij verordening de volgende wegen aangewezen waarlangs men mag trachten boteroverschotten kwijt te raken: a. verkoop voor (1,27 per kilo aan sociale instellingen. b. uitbreiding van de regeling, waarbij boter goedkoop kan worden geleverd voor verwerking in banketbakkerijprodukten, tot levering voor verwerking in consumptie-ijs.

Mr. Gerrit F. Hepkema, bestuurslid van het Produktschap, zag daar, in de woensdag gehouden bestuursvergadering, discriminatie van komen. Alleen de industriële ijsbereiders kunnen er namelijk van profiteren, omdat hun ambachtelijke collega's (beide groepen hebben in de EEG de helft van de markt) klare ijsmix" als grondstof gebruiken. Het Produktschap zal hier in

Brussel de aandacht op vestigen. Al waren er ook bestuursleden die de beschikbaarstelling van goedkope boter liefst niet verder wilden uitbreiden.

Leeuwarder Courant, 1972-09-20

Botervoorraad in EEG nu ruim 171.000 ton

RIJSWIJK - Op 13 september hadden de Interventiebureaux van de EEG-landen een botervoorraad van ruim 171.000 ton. Bovendien lag onder de vergoedingsregeling voor particuliere opslag ongeveer 130.000 ton in koelhuizen. In Nederland was de voorraad bij het Interventiebureau (VIB) 34.321 ton, de voorraad in particuliere opslag met vergoeding 21.063 ten.

Bij de genoemde EEG-interventievoorraad komen nog 22.000 en 6.600 ton, die in resp. Frankrijk en West-Duitsland bij de interventiebureaus zijn aangemeld voor overneming na 15 september. Er gaat echter ook wat af: hoeveelheden van resp. 2.846 en 4.605 ton, die de interventiebureaus bij een tweetal inschrijvingen goedkoop hebben verkocht voor verwerking in banketbakkerijproducten. Bij de inschrijvingen werd een minimum-prijs gehanteerd, zodat de boter niet beneden *f* 199,10 per honderd kilo weggaat, zo is meegedeeld door het *Produktschap voor Zuivel* in Rijswijk.

Leeuwarder Courant 1972-10-19

Top boterberg bereikt in Zuivelschap?

RIJSWIJK — Bij de bespreking van de EEG-botersituatie in het bestuur van het Produktschap voor Zuivel suggereerde drs. H. Schelhaas (FNZ), dat de top van de botervoorraden zou zijn bereikt. Voorzitter ir. B. van Dam merkte daarover op: „We zullen het moeten afwachten”. Een feit is, dat de inleveringen bij de interventiebureau's van de EEG nog steeds doorgaan. (De botervoorraden in de EEG belopen ongeveer 350.000 ton, het dubbele van vorig jaar toen er vrees voor een tekort bestond.)

Belgische boeren: Veestapel uitbreiden ondanks boterberg

BRUSSEL, 21 september. - Ondanks een Europese boterberg van bijna 300.000 ton moet de veestapel in de EEG uitgebreid worden. Dat is, volgens de Belgische hoogleraar Brinkman, de zuivelspecialist van de Belgische Boerenbond, „de enige mogelijkheid om tot een grotere vleesproductie in Europa te komen. Aan vlees bestaat momenteel in de EEG een fors tekort. Uitbreiding van de veestapel zal weliswaar een verhoogde melkproductie tot gevolg hebben, maar die komt er toch. De produktie per koe wordt nog steeds hoger, aldus prof. Brinkman.

De Belgische zuivelspecialist is van mening dat de stijging van de melkproductie beslist niet te wijten is aan een verhoging van de melkprijs. Het boteroverschot weet hij onder meer aan wijzigingen in de voedingsgewoonten. Hij verweet de margarinefabrikanten campagnes te hebben gevoerd, die niet altijd op medischwetenschappelijk verantwoorde conclusies berustten.

Op de kaasmarkt, aldus prof. Brinkman, hebben de Nederlanders zo handig gemanoeuvreerd dat de Belgische kaasproducenten in grote moeilijkheden geraakt zijn. Ondanks de verhoging van de EEG-melkprijs verlaagden de Nederlanders de prijs voor Goudse kaas. De Belgische zuivelspecialist zag daarin een poging van de Nederlanders om de buitenlandse concurrentie te onderbieden en de kaasmarkt van de Zes (en straks van de tien) te veroveren.

Uit een door prof. Brinkman uitgebracht rapport blijkt, dat België in 1980 nog 50.000 melkveehouders zal hebben. In 1950 waren er dat nog 223.000 en in 1969 nog 117.207.